

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 05.10.2021

Sayı: 620

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 05/10/2021 12:05
Sayı: E-120.08-
0888716

Türkiye Cumhuriyeti nezdinde ikamet eden geçici koruma sahiplerinin ülkelerine güvenli ve huzurlu bir şekilde dönmesinin sağlanması ve toplumsal birliğin güçlendirilmesinin tesis edilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 102 nci ve 103 üncü maddeleri uyarınca İYİ Parti Grubu adına genel görüşme açılmasını saygılarımla arz ve talep ederim.

D. Müsavat DERVİŞOĞLU

İYİ Parti Grup Başkanvekili

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

Suriye’de Mart 2011’de başlayan iç savaş sonrasında, Türkiye yakın insanlık tarihindeki en büyük göç dalgasına maruz kalmıştır. Bu göç dalgasının ardından Türkiye resmi rakamlara göre 3,6 milyon Suriyeli sığınmacıyı misafir ederek dünyada en fazla sığınmacı barındıran ülke konumuna gelmiştir. Milyonlarca Suriyeli sığınmacının ülkemizde sebep olduğu toplumsal ve ekonomik sorunlar giderek artmaktadır. Bu meselenin Türk Milletinin iradesini temsil eden Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında çözüme kavuşturulması için gerekli girişimlerin ivedilikle başlatılması gerekmektedir.

Uluslararası hukuk bakımından sığınmacılara ve mültecilere ilişkin hukuki arkaplan, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi ve bunu tamamlayan Mültecilerin Hukuk Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü ile düzenlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti de Cenevre Sözleşmesi’ni coğrafi kısıtlama şerhi ile birlikte 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalamıştır. Bununla birlikte, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde 4 Nisan 2013’te kabul edilmiş ve 11 Nisan 2013’te Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile birlikte Türk mevzuatında ve uluslararası hukukta daha önce yer almayan bazı kavramların yer alması sağlanmış, uluslararası koruma çeşitleri olarak “mülteci”, “şartlı mülteci”, “ikincil koruma” ve “geçici koruma” gibi kavramlar gündeme getirilmiştir. Bahse konu mevzuat içerisinde mülteci kavramı, Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancılar veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiler olarak tanımlanmıştır. Geçici koruma statüsü sahibi kavramı ise ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancıları tanımlamak amacıyla kullanılmıştır. Hukuki mevzuatın Türkiye pratiğindeki tezahürünün “geri göndermeme” eğilimini esas alarak teşkil edildiği ve temel motivasyonunun bahse konu kişilerin can güvenliğinin sağlanması ve işkenceden korunması amacını taşıdığı görülmektedir.

Ne var ki, geçici koruma statüsü verilerek Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde ikamet eden şahısların ülkede bulunmalarına gerekçe teşkil eden hukuki zemin, günümüz itibarıyla geçerliliğini yitirmiştir. İdlib Bölgesi haricinde Suriye’de günümüz itibarıyla çatışmalar sona ermiş, iç savaş şartları ortadan kalkmıştır. Zira, Suriye Arap Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad geçtiğimiz hafta yapmış olduğu açıklamayla “*Suriye’nin kapılarının tüm mültecilerin ülkelerine güvenli ve gönüllü olarak geri dönmeleri için ardına kadar açık olduğunu*” belirtmiştir.

Kaynak ülkelerdeki politik konjonktürün stabil hale gelmesi, otoritenin tesis edilmesi ve bahse konu şahısların can güvenliğine ilişkin tehdidin ortadan kalkması, gerek mülteci statüsü gerekse de geçici koruma statüsü ile nitelendirilen kişilerin ülkelerine dönebilmesinin yolunu açmakta, geri dönüşü uluslararası hukuk açısından mümkün hale getirmektedir. Geçici koruma statüsü sahibi kişilerin, yılın farklı zamanlarında kitlesel olarak ülkelerine gitmeleri ve yine aynı şekilde herhangi bir can güvenliği tehdidine maruz kalmadan Türkiye’ye dönebilmeleri müşahade edilmektedir. Bu doğrultuda, gerek mülteci statüsü gerekse de geçici koruma statüsü verilerek Türkiye Cumhuriyeti’nde misafir edilen Suriyeli sığınmacıların ülkelerine dönmelerine ilişkin bir program belirlenmesi ve somut bir takvime bağlanması büyük zaruret arz etmektedir.

Bu doğrultuda, mülteci ve geçici koruma statüsü sahiplerinin geri dönüş süreçlerinin görüşülmesi amacıyla Anayasa’nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 102 inci ve 103 üncü maddeleri uyarınca genel görüşme açılmasını arz ve talep etme zarureti hâsıl olmuştur.